

АНГЛОМОВНА ПІДГОТОВКА АСПІРАНТІВ: ЗМІСТОВО-МЕТОДИЧНИЙ АСПЕКТ

Алла Марчишина

доктор філологічних наук, професор,
завідувач кафедри англійської мови

Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

вул. Огієнка, 61, м. Кам'янець-Подільський, Україна

orcid.org/0000-0003-0430-176X

Scopus-Author ID: 57210725270

Researcher ID: AAT-1846-2021

e-mail: allama@ukr.net

Оксана Галайбіда

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри англійської мови

Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

вул. Огієнка, 61, м. Кам'янець-Подільський, Україна

orcid.org/0000-0002-3622-9857

e-mail: halaybida.oksana@kpnpu.edu.ua

Анотація. У статті представлено міркування викладачів-практиків стосовно змісту й методики навчання англійської мови здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти. Підкреслена роль англійської мови як універсального засобу комунікації в усіх сферах сучасного глобалізованого суспільства. Зміст освітнього компонента з вивчення іноземної мови визначається робочою програмою та її адаптованою версією для аспірантів – силабусі. Іноземномовна підготовка здобувачів ґрунтується на повторенні й закріпленні отриманих на попередніх етапах навчання знань і формуванні академічних компетентностей.

Граматична підготовка передбачає вдосконалення відомостей про граматичну систему англійської мови, частини мови та їхню синтаксичну дистрибуцію. Лексико-семантичне вивчення англійської мовного вокабуляру передусім охоплює засвоєння синонімічної диференціації та антонімічної опозиції, що з огляду на кількісний та якісний склад системи української мови вимагає прискіпливого підходу до вибору відповідних англійських одиниць у науковому та професійному спілкуванні. Тому з аспірантами варто опанувати й основи перекладу.

У статті акцентовано важливість набуття стилістичних знань і практичних умінь послуговуватися експресивним потенціалом англійської мови, зважаючи на тяжіння сучасного наукового дискурсу до персоналізації й естетизації. Програма вивчення іноземної мови містить елементи експресивної стилістики та характеристики функціональних стилів. Потреба публікаційної активності аспірантів у зарубіжних виданнях зумовлює засвоєння ключових засад текстотворення. Здобувачі знайомляться з текстовими категоріями, структурними елементами тексту, жанрами англійського наукового письма.

Методичний аспект навчання враховує рівень володіння англійською мовою після складання ЄВІ та академічний характер компетентностей. Важливими є системи електронного навчання, індивідуалізація освітнього процесу, роль викладача як модератора пошуку й обробки інформації, комунікативна спрямованість володіння англійською мовою та формування вміння самостійно вдосконалювати її рівень.

Ключові слова: аспіранти, англійська мова, зміст навчання, методика навчання, освітній процес.

TEACHING ENGLISH TO DOCTORAL STUDENTS: CONTENTS AND METHODS

Alla Marchyshyna

Doctor of Philology, Professor,
 Head of the Department of English Language
 Kamianets-Podilskyi Ivan Ohiienko National University
 Ohiienko Str., 61, Kamianets-Podilskyi, Ukraine
 orcid.org/0000-0003-0430-176X
 Scopus-Author ID: 57210725270
 Researcher ID: AAT-1846-2021
 e-mail: allama@ukr.net

Oksana Halaybida

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
 Associate Professor at the Department of English Language
 Kamianets-Podilskyi Ivan Ohiienko National University
 Ohiienko Str., 61, Kamianets-Podilskyi, Ukraine
 orcid.org/0000-0002-3622-9857
 e-mail: halaybida.oksana@kpnu.edu.ua

Abstract. The paper presents reflections of practitioner-lecturers on the contents and methodology of teaching English to candidates pursuing the third (educational and research) level of higher education. The role of English as a universal means of communication in all spheres of contemporary globalized society is emphasized. The contents of the educational component in foreign language learning are determined by the curriculum and its adapted version for doctoral students – the syllabus. Foreign language training is based on the revision and consolidation of knowledge acquired at previous stages of study, as well as on the development of academic competencies.

Grammatical training involves improving knowledge of the grammatical system of the English language, parts of speech, and their syntactic distribution. The lexical and semantic study of the English vocabulary primarily encompasses mastering synonymic differentiation and antonymic opposition, which, given the quantitative and qualitative features of the Ukrainian language system, requires a careful approach to selecting appropriate English units in academic and professional communication. Therefore, doctoral students should also acquire the fundamentals of translation.

The article highlights the importance of developing stylistic knowledge and practical skills in using the expressive potential of the English language, taking into account the tendency of contemporary academic discourse toward personalization and aestheticization. The foreign language curriculum includes elements of expressive stylistics and characteristics of functional styles. The need for doctoral students' publication activity in international journals necessitates mastering the key principles of text production. Students become acquainted with textual categories, structural elements of a text, and genres of English academic writing.

The methodological aspect of instruction takes into account the level of English proficiency demonstrated after passing the Unified Entrance Exam (ЄБІ) and the academic nature of the competences to be developed. Important components include e-learning systems, individualization of the educational process, the teacher's role as a moderator of information search and processing, the communicative orientation of the English language proficiency, and the development of the ability to independently improve one's language level.

Key words: doctoral students, English, contents of learning, methods of learning, process of education.

Постановка проблеми. Володіння англійською мовою у сучасному світі для науковця-початківця – це ключ до комунікативного потенціалу у сферах професійного та ситуативного спілкування в усній і письмовій формах. Англійська мова як універсальний інструмент взаємодії у дипломатії, бізнесі, освіті, технологіях, соціальних контактах тощо не може оминути такий потужний чинник прогресу, як наука. Завдяки глобалізованій англо-

мовній комунікації наукові досягнення і знання не обмежуються ні простором, ні часом, а стають доступними усім зацікавленим фахівцям і дослідникам у найкоротші терміни. Саме тому вивчення англійської мови як іноземної становить значний аспект змісту підготовки майбутніх докторів філософії.

Мета і завдання статті. Кожен заклад вищої освіти, який здійснює підготовку докторів філософії, визначає мету освітнього

компонента з відповідним змістом, що зазначається у низці документів, зокрема, в освітньо-науковій програмі, робочій програмі освітнього компонента та його силабусі. Однак існують спільні «точки дотику», які об'єднують усі заклади, програми, викладачів і здобувачів, а саме – це ті компетентності, які кожен аспірант має сформулювати, опановуючи іноземну мову. Тому метою цієї статті є окреслення змістових і методичних особливостей навчання англійської мови здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.

Предмет і об'єкт дослідження. Об'єкт розгляду становить зміст освітнього компонента, який забезпечує набуття аспірантами англійських компетентностей, та методика його викладання, предмет – граматичні, лексико-семантичні, стилістичні, текстові, дискурсивні особливості англійської мови, включені до робочої програми англійського освітнього компонента, та методичні інструменти навчання цих особливостей.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Про важливість володіння мовою міжнародного спілкування уже висловлювалася низка науковців, наголошуючи на її ролі у формуванні освіченої та гармонійно розвиненої особистості [4], функції провідного чинника у просуванні новітніх досягнень серед міжнародної фахової й наукової спільноти [9] та засобу інтеграції науковців у світовий освітній простір, зокрема, через академічну мобільність та набуття спеціалізованих академічних навичок, доступних в англійському дискурсі [1].

Вступаючи до аспірантури, абітурієнти проходять перший рубіж перевірки на знання іноземної мови – вони складають єдиний вступний іспит (ЄВІ), де іноземна мова є обов'язковим компонентом, та тест загальної навчальної компетентності (ТЗНК), який має на меті перевірити логічне мислення, аналітичні здібності, вміння працювати з інформацією, що є запорукою успішного навчання в аспірантурі. Однак першоосовною оволодіння й подальшого вдосконалення англійської мови теоретики-лінгвісти й методисти вважають мотивацію, а саме стійку прагматичну орієнтацію на отримання певної вигоди (наукової, професійної, емоційної, кар'єрної, статусної тощо), яка досягається

системною працею на заняттях і самоосвітою. Конкретні результати втіленої мотивації можуть слугувати прикладом для зацікавлення аспірантів до вивчення мови, а саме: виконання вимоги нормативних документів щодо обов'язкового включення до рукопису дисертації огляду іноземномовних джерел, підвищення відсотка оригінальності своєї праці [7, с. 248]; участь у конференціях, що проводяться іноземною мовою, виголошення доповідей та їх обговорення; робота за кордоном або у співпраці з іноземними партнерами та багато інших принад.

Основою створення робочої програми освітнього компонента з іноземної мови для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти слугує «Освітньо-наукова програма підготовки докторів філософії за науковими спеціальностями установ НАН України» та її складник – «Іноземна мова професійного спрямування для підготовки аспірантів до рівня загальноєвропейського стандарту володіння мовою С 1» [11]. Цей нормативний документ розроблений у Центрі наукових досліджень та викладання іноземних мов НАН України авторським колективом у складі доктора філологічних наук, професора Ільченко О.М., кандидатів філологічних наук, доцентів Жалай В.Я. та Пархоменко А.Ф. У зазначеній програмі оголошено мету вивчення іноземної мови аспірантами, а саме набуття «мовних компетенцій, достатніх для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою в усній та письмовій формах, а також для повного розуміння іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності» [11, с. 7].

Удосконалення граматичної компетентності передбачає систематизоване повторення знань і умінь, якими уже володіють аспіранти й виявили їх під час складання ЄВІ, та поглиблення відомостей про граматичну систему англійської мови й окремі випадки вживання й дистрибуції граматичних одиниць. Зокрема, актуалізація граматичних норм передбачає тренування номінативних частин мови та їхніх категорій (субстантивна група), дієслова, його форм та модальних дієслів, незмінних і службових частин мови. При цьому, зважаючи на рівень здобувачів освіти, які успішно склали тест ЄВІ, відповідно до зазначеної Програми [11] та зважаючи на досвід викладання англій-

ської мови в аспірантських групах, варто зосереджуватися на лексико-семантичних особливостях повнозначних частин мови, особливо їхніх конотативних значеннях, які інколи не тільки доповнюють, специфікують, але й затьмарюють денотативне значення лексеми, вжитої в певному контексті. Тому робота з частинами мови зазвичай переплітається вивченням лексико-семантичних класів слів (антонімів, синонімів, омонімів, паронімів). Ситуація ускладнюється тим, що зазвичай українські синонімічні ряди коротші й менш розгалужені, ніж англійські, і вибрати потрібну одиницю буває досить важко. Проілюструємо цю ситуацію на прикладі підбору відповідника до українського іменника «актуальність», досить частотного як у поодинокому вжитку, так і як назва обов'язкового компонента структури текстів деяких наукових жанрів. Англійською мовою *актуальність* часто помилково перекладають як *actuality*, *topicality*, хоч за значенням ближчими є слова *significance*, *importance*, *relevance*. Однокореневий прикметник – *актуальний* – теж перекладається залежно від контексту: *актуальна проблема* – *current (up-to-date) issue*, *актуальний напрям* – *significant trend*, *актуальні (новітні) технології* – *cutting-edge technologies*; *ця проблема є актуальною* – *this issue is currently of great interest*.

Оскільки «науковий стиль є чітко вираженим функціональним різновидом літературної мови зі своєю структурою на всіх рівнях» [6, с. 34], його структура вимагає низки лексичних і граматичних особливостей. Його лексиці притаманна насиченість термінами, термінологічними сполуками, що, відповідно, характеризується специфічною етимологією і словотвором, а також актуалізацією денотативного значення.

Комплексне опанування граматикою англійської мови вимагає від аспірантів знання будови і видів словосполучень, комунікативних типів речення, класифікації речень за типом предикативної структури, узгодження підмета з присудком та ін., а також перекладацькі відповідності синтаксичних структур між українською та англійською мовами. Це можна проілюструвати типовими елементами заголовків, підзаголовків, що містять структури *на прикладі*, *на матеріалі*. Англійські кальки *on/by the example of*, *on the material of* не відповідають англомовній традиції і їх

варто замінити на *case study*, *the study of* або просто вилучити, наприклад: *Семантичні особливості когнітивної метафори (на матеріалі сучасної англійської поезії)* / *Semantics of cognitive metaphor in contemporary English poetry*. Розлогі приклади таких конструкцій також наводяться у різних виданнях для аспірантів, зокрема для заголовка «*Нестандартні підходи до реклами (на прикладі компанії XXX)*» пропонуються такі варіанти перекладу із синтаксичною трансформацією: “*Case study: non-trivial XXX advertising*”; “*Non-trivial advertising: XXX case study*”; “*An original approach to advertising: company experience*” [13, с. 19].

Грамматичні категорії частин мови теж відзначаються домінантними формами вживання у науковому стилі. Зокрема, частотність іменних конструкцій, активного стану й обов'язкова наявність підмета у реченні формують специфічний стиль викладу. Переважання теперішнього часу дієслів сигналізує про позачасовість значущості дослідження і його актуальність [6, с. 40].

Дискурсивний аспект вивчення англійської мови полягає в ознайомленні з текстовими категоріями та логікою їх розпізнавання й застосування на практиці. Здобувачі засвоюють будову абзаців, абзацних комплексів, цілісних текстів. Для цього вивчаються або вдосконалюються когезійно-когерентні зв'язки, зокрема, мовні одиниці забезпечення зв'язності синтаксичних структур (логічні зв'язки-конектори, прийменники, модальні слова, мовні кліше, сталі академічні словосполучення), як-от: *to arrive at conclusion(s)*, *to extend the explanation of smth*, *to fruitfully explore the issue*, *to find evidence for*, *in the line with the ideas of*, *the present evidence relies on*, *well-understood methods and algorithms*, *a technique common in* та ін.

Зважаючи на специфіку вжитку стилістичних засобів в академічному дискурсі, аспірантам варто орієнтуватися в деяких із них. Зокрема, новітні тенденції академічного письма допускають певні елементи його емоційно-експресивного забарвлення. Доступність у поєднанні з науковістю [10, с. 235] стимулюють автора-науковця послуговуватися експресивними засобами для привертання уваги до наукового тексту.

Мовні засоби виразності у науковій комунікації потребують пояснення, конкретиза-

ції та тренування у використанні. Тому цей аспект підготовки аспірантів є важливим для розуміння сучасного наукового мовлення. Саме у теперішній метамодерністській філософії науку закликають служити національному благу, культивувати національні цінності й співпереживати, емпатувати, долаючи відстороненість і хаос постмодернізму [3]. Для такої глобальної мети, або стратегії науки як мейнстріму змін і трансформації, доречно застосовувати образність як одну із тактик репрезентації наукових досягнень. До найбільш поширених традиційно відносимо метафору. Методика навчання створення й розпізнавання метафори у науковому тексті корелює із вивченням метафори у курсі стилістики англійської мови, відрізняючись ілюстраціями та уникаючи детального аналізу класифікацій. Метафора у науковому тексті – це скомпресований образ, заснований на ключовій характеристиці. Наприклад, таким об'ємним образом слугує поняття *landscape* (пейзаж), яке репрезентує спектр ментальних порушень у такому фрагменті: *The global society presents a mental health landscape characterized by the prevalence of mental disorders and the limited existence of formal care services* [14]. Аналогічно, образне представлення протилежностей можна відтворювати антитезою, що загострить відмінності між опозиціями: *Whereas these Big Questions unite us as linguists, the theoretical approaches we take to these issues vary* [15, с. 128].

Набуття практичних умінь і формування професійних компетентностей майбутніх науковців вимагає від викладачів відповідної організації освітнього процесу. Формування цілісної наукової картини знань і паралельне проведення досліджень та конструювання тексту дисертації – це ключові діяльнісні процеси, у які занурений аспірант. Тому роль викладача освітніх компонентів полягає у підвищенні пізнавальної активності здобувачів та активізації навчально-пізнавальної діяльності [8, с. 100–101]. Потрібно враховувати збільшення кількості мультимедійних електронних освітніх ресурсів, якими можуть скористатися аспіранти, й залучати їх до спрямування їхньої пізнавальної активності. Інформаційно-комунікаційні технології, як інтегральний складник дослідницької діяльності, активізує самостійний пошук інформації, залишаючи викладачеві спрямувати цей пошук у потрібне русло.

Освітнє середовище аспірантів передбачає елементи системи електронного навчання: електронний репозитарій, корпоративна електронна пошта, різноманітні Google-форми, модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище (Moodle), платформи онлайн зв'язку (Googlemeet, Zoom), вайбер-групи тощо. Наявність таких ресурсів важлива з огляду на специфіку навчання й дослідження аспіранта, особливо для здобувачів заочної форми.

Роль викладача іноземної мови в аспірантській групі зазнала значних змін упродовж останніх десятиліть, оскільки відкритість інформаційних мереж, доступ до найрізноманітніших джерел сприяють самостійному отриманню необхідних даних. Функція викладача, колись єдиного джерела інформації, полягає у спрямуванні дослідницького інтересу, скеруванні до потрібних ресурсів задля економії часу й ефективної навчальної діяльності здобувача. Це розвиває самостійність та творчий підхід до матеріалу, здатність до самоорганізації та інші необхідні якості майбутнього фахівця [2, с. 469].

Чинна модель організації освітньої діяльності в аспірантурі значно індивідуалізована, що певною мірою формує досвід науково-дослідницької діяльності, а з іншого боку – дозволяє викладачеві ефективно співпрацювати зі здобувачами різних ОНП, які часто формують одну академічну групу. Тому актуальними є методи організації обміну діяльностями (поєднання індивідуальної і групової активності, спонукання до педагогічної взаємодії, вправи на вміння слухати й реагувати, на сприймання і передачу інформації); методи кооперативного навчання (робота в парах, малих групах). Для дослідника важливо сформувати власну точку зору на наукову проблему, тому методи опрацювання дискусійних питань, процедура ведення дискусії, аргументування, згода й заперечення – ключові інструменти активізації усного мовлення. Так само навчання в одній групі різнопрофільних фахівців передбачає засвоєння великого обсягу загальнонавчального вокабуляру, який є характерним для цілої низки спеціальностей. При цьому акцентується розвиток вільного говоріння як одного із найскладніших аспектів використання англійської мови та вміння сприймати інформацію на слух. Аспірант занурюється в жит-

теву ситуацію та намагається в ній брати участь [5, с. 108].

Узагальнення теоретико-методологічних підходів до навчання і викладання в аспірантурі, зокрема, упродовж вивчення іноземної (англійської) мови дозволяє викласти таку структуру процесу опанування освітнім компонентом «Іноземна мова в науково-професійному спілкуванні»: 1) актуалізація попереднього досвіду аспірантів, зокрема, із лінгвістичної галузі, й встановлення логічних зв'язків між дисциплінами, терміносистемами; 2) проблемно-орієнтована освітня діяльність: аспірантам пропонується розв'язувати завдання проблемного характеру, які вимагають використовувати мову як інструмент, стимулюють мислення й схиляють до дискусії; 3) залучення інтерактивних методів навчання, які допомагають охопити усю групу або її частини і залучити до активної роботи; 4) візуалізація теоретичних фрагментів (таблиці, презентації, відео-пояснення), які скорочують час ознайомлення з новим матеріалом і пришвидшують повторення вивченого, а також додають сенсорний (візуальний) чинник до процесу запам'ятовування; 5) прагматизація навчання іноземної мови – демонстрація практичного застосування володіння англійською мовою в науково-професійному середовищі; 6) індивідуалізація у вивченні іноземної мови (врахування індивідуального дослідницького середовища й наукового спрямування кожного аспіранта). До цього можна додати своєрідну «академізацію» процесу навчання:

ілюстрації, приклади, вправи, тексти для аналізу, творчі завдання, фрагменти для переказу, відеоряд, матеріали для аудіювання, формулювання проблемних питань, дискусії на конкретну тематику тощо – усе повинно бути «забарвленим» академічною семантикою, термінологічними одиницями, із дотриманням стилю наукової прози, відповідно до формального стилістичного реєстру.

Висновки. Підготовка здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти уже має певну традицію в українських ЗВО, що спонукає до обміну набутим досвідом і формування цілісної системи навчання майбутніх докторів філософії. Викладені у цій статті спостереження охоплюють два ключові аспекти зазначеного процесу: зміст і методика. Зміст оволодіння іноземною мовою для наукового і професійного спілкування забезпечує ефективну роботу з англійською мовою науковою інформацією та практичну участь аспірантів у міжнародних наукових контактах. З цією метою здобувачі вдосконалюють граматичні структури, вивчають академічний вокабуляр, розрізняють лексико-семантичні групи, оволодівають вміннями текстотворення і засадами наукового дискурсу. У методиці навчання аспірантів роль викладача полягає у модерації самостійного пошуку інформації, індивідуального підходу до запитів дослідників-початківців. При цьому широко застосовуються інформаційно-комунікаційні засоби, проблемно-орієнтовані завдання та інтерактивні підходи для набуття англійських академічних компетентностей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бегака Д. А., Матвеева С. А., Титаренко О. Ю. Іноземна мова для академічних цілей: збалансованість структури та змісту курсу для аспірантів. *Педагогічні науки*. 2025. Вип. 160. С. 11–19.
2. Василенко К. С. Використання інтерактивних технологій у формуванні дослідницької компетентності майбутніх психологів. *World trends in the use of interactive technologies in education. International collective monograph. Intellect Transportation System And Smart City Institute (ITSSCI)*. Lima, Peru – Kyiv, Ukraine, 2023. С. 469–488.
3. Гребенюк Т. В. Свобода в літературі метамодерного світу : український вимір. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Філологія»*. 2018. Вип. 78. С. 160–164.
4. Зеленська О. П. Деякі особливості навчання іноземної мови аспірантів (ад'юнктів) у нелінгвістичній аспірантурі (ад'юнктурі). *Вища освіта у контексті інтеграції до європейського освітнього простору*. 2019. С. 93–101.
5. Золотова С. Г. Основні аспекти навчання іноземної мови викладачів університету для викладання предметів англійською мовою. *Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства* : матер. Всеукр. наук. конфер. 2013. Ч. 2. С. 106–108.
6. Іщенко Н. Г., Ліпінська В. В. Лексико-граматичні домінанти наукового тексту. *Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. Серія : Філологія. Педагогіка. 2013. Вип. 1. С. 32–42.

7. Коротка Н. В. Формування мотивації навчальної діяльності в процесі вивчення англійської мови при навчанні аспірантів. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологія»*. 2020. Вип. 9 (77). С. 246–249.
8. Лисенко Н., Тендітна Н., Рябініна І. Міждисциплінарний підхід у формуванні компетентностей здобувачів закладів вищої освіти при вивченні обов'язкового компоненту «Методика навчання літератури». *Професіоналізм педагога : теоретичні й методичні аспекти*. 2025. Вип. 23 (1). С. 97–109.
9. Мар'янюк Я. Г., Огренич М. А. The Content of English Teaching at a Postgraduate School. *Наукові записки. Серія : Педагогічні науки*. 2021. С. 104–108.
10. Мацько Л. І., Мацько О. М., Сидоренко О. М. Стилїстика української мови. Київ : Вища школа, 2003. 462 с.
11. Освітньо-наукова програма підготовки докторів філософії за науковими спеціальностями установ НАН України. URL : <https://ienergy.kyiv.ua/en/postgraduate-studies/29-osvitno-naukova-prohrama-pidhotovky-doktoriv-filosofii-osvitnia-skladova-inozemna-mova-profesiinoho-spriamuvannia-dlia-pidhotovky-aspirantiv-do-rivnia-zahalnoievropeiskoho-standartu-volodinnia-movoiiu-s1/file.html>
12. Титаренко О. Ю., Леміш Н. Є., Леута О. І., Бегака Д. А., Зернецька А. А. Педагогічні стратегії викладання формально-теоретичного блоку мовознавчих дисциплін в аспірантурі. *Наукові записки. Серія Педагогічні науки*. 2025. Вип. 162. С. 56–64.
13. Частник О. С., Частник С. В. *Англомовні елементи наукової праці: назва, анотація, резюме*. Харків : ХДАК, 2016. 78 с.
14. Coronel-Santos M. A., Rodrigues-Macias J. C. Integral definition and conceptual model of mental health: Proposal from a systematic review of different paradigms. *Frontiers in Sociology. Section Medical Sociology*. 2022. Vol. 7. URL: <https://www.frontiersin.org/journals/sociology/articles/10.3389/fsoc.2022.978804/full>
15. Janda L. A. Linguistic profiles : A quantitative approach to theoretical questions. *Language and Method*. 2016. 3. P. 127–145.

REFERENCES

1. Beheka, D. A., Matvieieva, S. A., Tytarenko, O. Yu. (2025). Inozemna mova dlia akademichnykh tsilei: zbalansovanist struktury ta zmistu kursu dlia aspirantiv [Foreign language for academic purposes: balanced structure and contents of the course for doctoral students]. *Pedahohichni nauky*, vol. 160, pp. 11–19. [in Ukrainian].
2. Vasylenko, K. S. (2023). Vykorystannia interaktyvnykh tekhnolohii u formuvanni doslidnytskoi kompetentnosti maibutnykh psykholohiv [Use of interactive technologies in formation of future psychologists' research competence]. *World trends in the use of interactive technologies in education. International collective monograph. Intellebence Transportation System And Smart City Institute (ITSSCI)*. Lima, Peru – Kyiv, Ukraine, pp. 469–488. [in Ukrainian].
3. Hrebenuk, T. V. (2018). Svoboda v literaturi metamodernoho svitu : ukrainskyi vymir [Freedom in literature of metamodern world: Ukrainian dimension]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina. Seriiia «Filolohiia»*, vol. 78, pp. 160–164. [in Ukrainian].
4. Zelenska, O. P. (2019). Deiaki osoblyvosti navchannia inozemnoi movy aspirantiv (adiunktiv) u nelinhvistychnii aspiranturi (adiunkturi) [Some specifics of teaching a foreign language to non-linguistic doctoral students (adjuncts)]. *Vyshcha osvita u konteksti intehtratsii do yevropeiskoho osvitnoho prostoru*, pp. 93–101. [in Ukrainian].
5. Zolotova, S. H. (2013). Osnovni aspekty navchannia inozemnoi movy vykladachiv universytetu dlia vykladannia predmetiv anhliiskoiu movoiu [Key aspects of teaching university lecturers for teaching subjects in English]. *Sotsialno-humanitarni aspekty rozvytku suchasnoho suspilstva : mater. vseukr. nauk. konfer. – Social-humanitarian aspects of modern society development : Ukrainian scholarly conference proceedings*, vol. 2, pp. 106–108. [in Ukrainian].
6. Ishchenko, N. H., Lipinska, V. V. (2013). Leksyko-hramatychni dominanty naukovoho tekstu [Lexico-semantic dominants of a scholarly text]. *Visnyk Natsionalnoho tekhnichnoho universytetu Ukrainy «Kyivskyi politekhnichnyi instytut»*. *Seriiia : Filolohiia. Pedahohika*, vol. 1, pp. 32–42. [in Ukrainian].
7. Korotka, N. V. (2020). Formuvannia motyvatsii navchalnoi diialnosti v protsesi vyvchennia anhliiskoi movy pry navchanni aspirantiv [Formation of doctoral students' studying activity while learning English]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia»*. *Seriiia «Filolohiia»*, vol. 9 (77), pp. 246–249. [in Ukrainian].
8. Lysenko, N., Tenditna, N., Riabinina, I. (2025). Mizhdystyplinarnyi pidkhid u formuvanni kompetentnosti zdobuvachiv zakladiv vyshchoi osvity pry vyvchenni obov'язkovoho komponentu «Metodyka navchannia literatury» [Interdisciplinary approach towards higher education students' competences formation while

- studying obligatory component “Methods of teaching literature”). *Profesionalizm pedahoha : teoretychni i metodychni aspekty*, vol. 23 (1), pp 97–109. [in Ukrainian].
9. Marianko, Ya. H., Ohrenych, M. A. (2021). The Content of English Teaching at a Postgraduate School. *Naukovi zapysky. Serii: Pedahohichni nauky*, pp. 104–108. [in English].
  10. Matsko, L. I., Matsko, O. M., Sydorenko, O. M. (2003). *Stylistyka ukrainskoi movy* [Stylistics of Ukrainian]. Kyiv : Vyshcha shkola, 462 p. [in Ukrainian].
  11. Osvitno-naukova prohrama pidhotovky doktoriv filosofii za naukovymy spetsialnostiamy ustanov NAN Ukrainy [Educational-scientific program of training Doctors of Philosophy due to scientific specialties of NAS of Ukraine institutions]. Retrieved from: <https://ienergy.kyiv.ua/en/postgraduate-studies/29-osvitno-naukova-prohrama-pidhotovky-doktoriv-filosofii-osvitnia-skladova-inozemna-mova-profesiinoho-spriamuvannia-dlia-pidhotovky-aspirantiv-do-rivnia-zahalnoievropeiskoho-standartu-volodinnia-movoju-s1/file.html> [in Ukrainian].
  12. Tytarenko, O. Yu., Lemish, N. Ye., Leuta, O. I., Beheka, D. A., Zernetska, A. A. (2025). Pedahohichni stratehii vykladannia formalno-teoretychnoho bloku movoznavchychk dystsyplin v aspiranturi [Pedagogical strategies of teaching formal-theoretical scope of linguistic disciplines for doctoral students]. *Naukovi zapysky. Serii Pedahohichni nauky*, vol. 162, pp. 56–64. [in Ukrainian].
  13. Chastnyk, O. S., Chastnyk, S. V. (2016). Anhlomovni elementy naukovoï pratsi: nazva, anotatsiia, reziume [English language elements of a scholarly work: title, abstract, resume]. Kharkiv : KhDAK, 78 p. [in Ukrainian].
  14. Coronel-Santos, M. A., Rodrigues-Macias, J. C. (2022). Integral definition and conceptual model of mental health: Proposal from a systematic review of different paradigms. *Frontiers in Sociology. Section Medical Sociology*, Vol. 7. Retrieved from: <https://www.frontiersin.org/journals/sociology/articles/10.3389/fsoc.2022.978804/full> [in English].
  15. Janda, L. A. (2016). Linguistic profiles : A quantitative approach to theoretical questions. *Language and Method*, Vol. 3, p. 127–145. [in English].

Дата першого надходження статті до видання: 20.02.2026
 Дата прийняття статті до друку після рецензування: 16.03.2026
 Дата публікації (оприлюднення) статті: 07.05.2026